



บทที่ 1

บทนำ

## ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมา โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ นับตั้งแต่มีการก่อตั้งโรงเรียนนานาชาติแห่งแรกในปี พ.ศ.2494 ถึง ปีพ.ศ. 2533 มีโรงเรียนนานาชาติทั้งสิ้น 10 โรงเรียน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนนานาชาติเพิ่มขึ้นอีกถึง 16 โรงเรียน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2540 โรงเรียนนานาชาติจึงมีทั้งหมด 26 โรงเรียน แต่เป็นโรงเรียนนานาชาติที่ได้รับการรับรองวิทยฐานะจากกระทรวงศึกษาธิการเพียง 18 โรงเรียนเท่านั้น และในจำนวนโรงเรียนนานาชาติ 26 โรงเรียนนี้ เป็นโรงเรียนนานาชาติที่มีชั้นอนุบาลถึง 19 โรงเรียน นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนอนุบาลนานาชาติที่เปิดสอนเฉพาะชั้นอนุบาล ซึ่งมีจำนวน 14 โรงเรียน ดังนั้น โรงเรียนนานาชาติที่เปิดสอนในระดับชั้นอนุบาลในประเทศไทยจึงมีจำนวนทั้งสิ้น 36 โรงเรียน (Sharples and De'Ath, 1995) รวมทั้งยังมีโรงเรียนนานาชาติที่เปิดสอนชั้นอนุบาลซึ่งยังไม่ได้มีการรับรองวิทยฐานะ แต่ประกาศตัวเพื่อหาลูกค้าโดยตรงในหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ (Pichai Chuensuksawadi, 1995) อีกจำนวนหนึ่ง

เดิมทีโรงเรียนนานาชาติเป็นสถานศึกษาที่มุ่งตอบสนองความต้องการของเด็กต่างชาติ ที่มาจากครอบครัวที่ต้องย้ายประเทศติดตามผู้ปกครองอยู่เสมอๆ หลักสูตรที่เรียนจึงใช้ระบบสากล เช่น หลักสูตรอังกฤษ หรือหลักสูตรอเมริกัน เพื่อให้เด็กส่วนใหญ่ของโรงเรียนเหล่านี้สามารถเข้าเรียนต่อในโรงเรียนนานาชาติที่ประเทศอื่นๆ ได้อย่างต่อเนื่อง (วาซิล, 2538, Murphy, 1990) แต่ในปัจจุบันพบว่า นอกเหนือจากเด็กต่างชาติซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของโรงเรียนแล้ว ผู้ปกครองไทยส่วนหนึ่งยังนิยมส่งเด็กไทยเข้าเรียนในโรงเรียนนานาชาติ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่มุ่งหวังให้เด็กได้มีโอกาสเรียนภาษาอังกฤษกับครูชาวต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ได้อยู่ในโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ตลอดจนได้อยู่ในระบบการศึกษาที่ยืดหยุ่นมากกว่าระบบการศึกษาของประเทศ (Murphy, 1990) ดังนั้น ในแต่ละปีการศึกษาจึงมีเด็กไทยที่เข้าไปเรียนใน

หลักสูตรสากลของโรงเรียนนานาชาติเป็นจำนวนมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2539)

เนื่องจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเด็กไทยโดยเฉพาะ หลักสูตรที่โรงเรียนนานาชาติทั่วไปใช้ จึงเป็นหลักสูตรที่นำมาหรือปรับมาจากหลักสูตรภาษาอังกฤษที่ใช้อยู่ในต่างประเทศ ดังนั้นกลุ่มเด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนนานาชาติ ที่ถึงแม้จะมีโอกาสได้เรียนรู้จากสถานศึกษาที่ลงทุนสูง และมีโอกาสที่จะได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตามศักยภาพ กลับขาดโอกาสและประสบการณ์ในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้ที่จะเป็นคนไทยและพูดภาษาไทยไปอย่างน่าเสียดาย ทั้งที่กลุ่มเด็กซึ่งมีศักยภาพเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย และเป็นทรัพยากรบุคคลที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศไทยต่อไปในอนาคต ดังนั้นคณะกรรมการอำนวยการหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีความห่วงใยในผลกระทบที่มีต่อเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติซึ่งกำลังทวีจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ จึงได้กำหนดให้โรงเรียนนานาชาติในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่งจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยให้แก่เด็กไทยทุกระดับชั้นเรียน กล่าวคือ “ กำหนดให้นักเรียนไทยเรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย สัปดาห์ละ 5 คาบ เพื่อให้มีความภูมิใจในชาติไทย ได้เรียนรู้วัฒนธรรมและภาษาของตน จนสามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในสถานศึกษาของประเทศไทยต่อไป” ( สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538 ) และระบุขอบข่ายจุดประสงค์และเนื้อหาไว้ว่า “กรมวิชาการได้เสนอขอบข่ายเนื้อหาวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยอย่างกว้างๆ ตามจุดประสงค์และเนื้อหาของหลักสูตรประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 เพื่อให้โรงเรียนพิจารณานำไปใช้โดยยึดจุดประสงค์ของวิชาและปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน...” ( สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538 )

เพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายดังกล่าว โรงเรียนนานาชาติจึงจัดให้มีการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยขึ้น โดยที่ฝ่ายวิชาการชาวต่างประเทศของโรงเรียนซึ่งมีหน้าที่บริหารหลักสูตรไม่สามารถจะดูแลรับผิดชอบการสอนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยได้ เนื่องจากอยู่นอกเหนือหลักสูตรภาษาอังกฤษที่โรงเรียนใช้ ดังนั้นฝ่ายจัดการชาวไทยของแต่ละโรงเรียนจึงเป็นผู้รับผิดชอบวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย โดยการจัดหาครู ซึ่งจะต้องรับผิดชอบในการจัดหาหลักสูตร วิธีการสอน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลด้วยตนเอง โดยที่ทางโรงเรียนไม่มีโครงสร้างในการเตรียมบุคลากร

และจัดระบบการนิเทศติดตามผลเช่นเดียวกับวิชาอื่นๆ ที่อยู่ในหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารหลักสูตรชาวต่างประเทศดูแลอยู่ ดังนั้นหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยจึงขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่าจะเลือกมาจากที่ใด

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติในปัจจุบัน พบว่า ครูบางส่วนใช้แนวเตรียมความพร้อม ซึ่งเป็นแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ในกลุ่มวุฒิภาวะนิยม (Maturationalist view) (บุษบง ตันติวงศ์, 2538) และครูผู้สอนบางส่วนใช้แนวคิดการสอนภาษาไทยแบบประสมประสาน ซึ่งมาจากหลักสูตรและแบบเรียนภาษาไทยระดับประถมศึกษาของกรมวิชาการ ( กรมวิชาการ, 2535) ในขณะที่หลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติ ยึดแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) และแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ในกลุ่มปฏิสัมพันธ์นิยม (Comprehensive Interactional view) เป็นหลัก (บุษบง ตันติวงศ์, 2538) ด้วยความลึกลับเชิงทฤษฎีระหว่างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยกับหลักสูตรในวิชาอื่นๆ นี้ จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติจำนวนมากไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทย (ปิยนุช สุนทรวิภาต, 2538, แสงแข สุคนธชาติ, 2538)

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สมาคมโรงเรียนนานาชาติแห่งประเทศไทยจึงเชิญนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายหน่วยงานเพื่อเป็นคณะกรรมการร่างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยขึ้น เพื่อเสนอกรมวิชาการ โดยมีแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาขึ้น โดยใช้ทฤษฎีที่เป็นกรอบความคิดเช่นเดียวกับกรอบความคิดของหลักสูตรของโรงเรียนนานาชาติ
2. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยต้องได้รับการพัฒนาขึ้นโดยคำนึงว่า เด็กเรียนวิชาต่างๆ เป็นภาษาอื่น แต่เรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในบริบทประเทศไทย
3. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่พัฒนาขึ้น จำเป็นต้องคำนึงถึงสภาพปัญหา และความต้องการของเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ ในด้านต่อไปนี้คือ

3.1 พื้นฐานภาษาไทย เด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนนานาชาติมีสถานะเป็นเด็กสองภาษา ที่มีพื้นฐานภาษาไทยที่แตกต่างไปจากเด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนปกติ และยังคงแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ในหมู่เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติด้วยกันเอง กล่าวคือ

เด็กที่ใช้ภาษาไทยที่บ้าน กับผู้ปกครองที่ใช้ภาษาไทย และเมื่อมาโรงเรียนใช้ภาษาอื่น เด็กจะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง

เด็กที่ใช้ภาษาไทยที่บ้าน กับผู้ปกครองที่ใช้ภาษาไทยและภาษาอื่น และเมื่อมาโรงเรียนใช้ภาษาอื่น เด็กจะเป็นเด็กสองภาษาที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง

เด็กที่ใช้ภาษาอื่นที่บ้าน กับผู้ปกครองที่ใช้ภาษาไทยและภาษาอื่น และเมื่อมาโรงเรียนใช้ภาษาอื่น เด็กจะเป็นเด็กสองภาษาที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง

เด็กที่ใช้ภาษาอื่นที่บ้าน กับผู้ปกครองที่ใช้ภาษาอื่น และเมื่อมาโรงเรียนใช้ภาษาอื่น เด็กจะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

3.2 พื้นฐานด้านวัฒนธรรมไทย เด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนนานาชาติ มีประสบการณ์ด้านวัฒนธรรมไทยแตกต่างจากเด็กไทยที่เรียนในโรงเรียนปกติ กล่าวคือ

เด็กไทยที่มาจากครอบครัวไทย ที่อยู่ในวัฒนธรรมไทยที่บ้าน เมื่อมาโรงเรียนอยู่ในวัฒนธรรมต่างประเทศ เด็กจะมีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทย

เด็กไทยที่มาจากครอบครัวสองเชื้อชาติ ที่อยู่ในวัฒนธรรมไทยและต่างประเทศที่บ้าน เมื่อมาโรงเรียนอยู่ในวัฒนธรรมต่างประเทศ เด็กจะมีความคุ้นเคยกับสองวัฒนธรรม

เด็กไทยที่มาจากครอบครัวสองเชื้อชาติ ที่อยู่ในวัฒนธรรมต่างประเทศที่บ้าน เมื่อมาโรงเรียนอยู่ในวัฒนธรรมต่างประเทศ เด็กจะมีความคุ้นเคยกับวัฒนธรรมไทยน้อย

จากสภาพพื้นฐานด้านภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยของเด็กดังกล่าว นี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะ เป็นหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2621 (ฉบับปรับปรุง 2633) ของกรมวิชาการที่ในโรงเรียนปกติ ของประเทศไทย ซึ่งเป็นการสอนภาษาไทยให้กับเด็กไทยที่สามารถใช้ภาษาพูดได้ดีและใช้ชีวิตอยู่ใน สังคมวัฒนธรรมไทยอย่างแท้จริง หรือหลักสูตรภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย ของโรงเรียน พระพุทธศาสนาวินอาทิตย์ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ในประเทศที่ใช้ ภาษาอังกฤษและใช้ชีวิตในประเทศที่มีวัฒนธรรมอื่น ไม่สามารถตอบสนองต่อลักษณะเฉพาะและ ความต้องการของเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยได้ เนื่องจากลักษณะการสอนภาษา

และวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติจะมีลักษณะเป็นการสอนภาษาไทยในประเทศที่ใช้ภาษาไทยให้กับเด็กไทยที่มีสภาวะสองภาษา (Bilingualism) ซึ่งมีทั้งเด็กไทยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่งหรือภาษาแม่ เด็กไทยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง รวมทั้งเด็กไทยที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติขึ้นเพื่อเด็กเหล่านี้โดยเฉพาะ

คณะกรรมการร่างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ ได้ดำเนินการร่างหลักสูตรแล้วเสร็จไปส่วนหนึ่ง กล่าวคือ ได้ร่างเอกสารหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรกลาง ที่มีความยืดหยุ่นสูง เพื่อเปิดโอกาสให้โรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรและนำไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของตนให้มากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยแต่ละแห่งนั้น มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ทั้งด้านปรัชญา นโยบาย สภาพทางกายภาพ บุคลากร และความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ดังนั้น โรงเรียนนานาชาติทุกโรงเรียนจึงจำเป็นต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรแม่บทระดับประเทศ(ฉบับร่าง)เพื่อให้เป็นหลักสูตรระดับโรงเรียนที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของโรงเรียนแต่ละแห่งขึ้น

ถึงแม้ว่า เอกสารหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยซึ่งคณะกรรมการร่างหลักสูตรได้พัฒนาขึ้นนั้น ได้ระบุดูครอบคลุมถึง หลักการ จุดมุ่งหมาย แนวการสอน และการประเมินผลไว้อย่างกว้างๆ แล้วก็ตาม แต่การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนขึ้นตามหลักสูตรที่กำลังพัฒนาขึ้นใหม่นี้ ก็เป็นเรื่องยากสำหรับโรงเรียนนานาชาติแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรนำร่องขึ้นมาเพื่อการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติขึ้น เพื่อเป็นหลักสูตรนำร่องสำหรับการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับอนุบาล และเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับสูงขึ้นไป อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

## วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างและทดลองใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทย  
ในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

## ขอบเขตของการวิจัย

1. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ เป็นหลักสูตรระดับโรงเรียน ที่พัฒนาขึ้นจากหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทย ในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วยขั้นตอน ในการพัฒนา 3 ขั้นตอน คือ การสร้างหลักสูตร การทดลองใช้หลักสูตร และการปรับปรุง หลักสูตร
2. ประชากรในการทดลองใช้หลักสูตร คือ นักเรียนสัญชาติไทยอายุ 5 - 8 ปี ที่เริ่มต้นเรียน ภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ
3. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร เป็นเวลา 1 ภาคเรียน คือ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

## ข้อจำกัดของการวิจัย

ในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยใน  
โรงเรียนนานาชาตินี้ สามารถตรวจสอบจุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ปลายทางของหลักสูตรได้  
แต่ไม่สามารถระบุปริมาณจำนวนค่าพื้นฐานที่เป็นเกณฑ์ในการสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรได้  
เนื่องจากได้ทดลองใช้หลักสูตรเป็นเวลา 1 ภาคเรียน กับเด็ก 8 คน ซึ่งมีพื้นฐานทางภาษาแตกต่างกัน  
โดยที่เด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติแต่ละคนและแต่ละกลุ่มมีภูมิหลังทางภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย  
ที่แตกต่างกันมาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

**หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ** หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามทฤษฎีการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารและทฤษฎีการศึกษาพหุวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาเจตคติ ความรู้ และทักษะ ด้านภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยแก่เด็กสัญชาติไทยอายุ 5-8 ปี ในโรงเรียนนานาชาติ ที่เรียนในชั้นอนุบาล - ประถมศึกษาปีที่ 2 และเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับเริ่มต้น

**เนื้อหาด้านภาษาไทย** หมายถึง การใช้ภาษาอย่างเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม เพื่อความมุ่งหมายในการเข้าสังคม แลกเปลี่ยนข้อมูล ทำสิ่งที่มุ่งหวังให้สำเร็จ แสดงความรู้สึก และดำเนินการสื่อสารให้ราบรื่น ด้วยการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยใช้ประโยค ข้อความ คำ อักษร ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ปกติในโรงเรียน

**เนื้อหาด้านวัฒนธรรมไทย** หมายถึง ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ที่สัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ปกติในโรงเรียน ที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมตามสภาวะหลากหลายทางวัฒนธรรมของตน

**หลักสูตร** หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับมวลประสบการณ์ ที่เขียนขึ้นอย่างเป็นทางการ สำหรับเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ในระดับโรงเรียน ให้เด็กสัญชาติไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยที่ใช้หลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาล ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยการนำหลักสูตรวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย (ฉบับร่าง) ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มาเป็นแม่บทในการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียน

**เอกสารประกอบหลักสูตร** หมายถึง เอกสารที่ใช้ประกอบกับหลักสูตร ในการจัดประสบการณ์ให้เด็กสัญชาติไทยในโรงเรียนนานาชาติ ที่ใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาล ประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร ตัวอย่างแผนการสอน สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตัวอย่างพอร์ตโฟลิโอของครู และพอร์ตโฟลิโอของเด็ก

เด็กระดับอนุบาล หมายถึง นักเรียนสัญชาติไทยอายุ 5 - 8 ปี ที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง ภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ ซึ่งเรียนในระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเริ่มเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับเริ่มต้น ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 1996-1997 ของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย

เด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่หนึ่ง หมายถึง เด็กสัญชาติไทยที่ใช้ภาษาไทยเป็นหลัก มีประสบการณ์ตรงและเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาแรก หรือมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยได้ดีกว่าภาษาอื่นๆ

เด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หมายถึง เด็กสัญชาติไทยที่ใช้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยเป็นหลัก มีประสบการณ์และโอกาสในการใช้ภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอ แต่น้อยกว่าอีกภาษาหนึ่ง หรือมีความสามารถในการใช้ภาษาไทยต่ำกว่าการใช้ภาษาอีกภาษาหนึ่ง

เด็กที่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ หมายถึง เด็กสัญชาติไทยที่ใช้ภาษาอื่นเป็นหลักและมีประสบการณ์จำกัดในการใช้ภาษาไทย เพราะไม่มีโอกาสใช้ภาษาไทยอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน โอกาสในการเรียนรู้และใช้ภาษาไทยมักจะจำกัดเฉพาะการเรียนในห้องเรียนที่สอนภาษาไทยเท่านั้น

โรงเรียนนานาชาติ หมายถึง สถานศึกษาซึ่งสังกัดกองโรงเรียนนโยบายพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ดำเนินการเรียนการสอนด้วยภาษาต่างประเทศ

สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



## วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

### 1. การร่างหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยการศึกษาความสำคัญ ความเป็นมาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี แนวทางการดำเนินการ ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย สำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ จากเอกสารหลักสูตรที่มีความเกี่ยวข้องจำนวน 11 หลักสูตร การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการสังเกต จากคณะกรรมการร่างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ 18 ท่าน ครูภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ 15 ท่าน ผู้บริหารหลักสูตร 2 ท่าน ผู้ประสานงานหลักสูตรภาษาต่างประเทศ 1 ท่าน ผู้ประสานงานหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย 2 ท่าน ครูประจำชั้น 7 ท่าน ผู้ปกครอง 16 ท่าน และเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ 80 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยใน 3 หมวดหมู่ ดังนี้

1.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติ

1.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนนานาชาติ

1.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยในโรงเรียนบางกอกพัฒนา ซึ่งเป็นโรงเรียนที่จะทดลองใช้หลักสูตร

### 1.2 การร่างหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.2.1 การร่างหลักสูตร หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เอกสารหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นมา จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลและการประเมินผล และการนำหลักสูตรไปใช้

ส่วนที่ 2 เอกสารประกอบหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตร ตัวอย่างแผนการสอน สื่อประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตัวอย่างพอร์ตโฟลิโอของครู และตัวอย่างพอร์ตโฟลิโอของเด็ก

1.2.2 การตรวจสอบเอกสารหลักสูตร โดยการเสนอโครงสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยที่ร่างขึ้นเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.3 การปรับปรุงเอกสารหลักสูตร โดยการนำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการปรับปรุงเอกสารหลักสูตร

2. การทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยสร้างแผนการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ จัดเตรียมการสอน และดำเนินการสอนเด็กไทยที่เรียนวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาล ที่โรงเรียนบางกอกพัฒนา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 1996-1997 เป็นเวลา 1 ภาคเรียน

3. การปรับปรุงหลักสูตร แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับจากการทดลองใช้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย ในด้าน ผลสัมฤทธิ์และกระบวนการ

3.3 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามข้อมูลที่ได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ได้หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาดังนี้

1. หลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับอนุบาลสำหรับเด็กไทยในโรงเรียนนานาชาติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ จะเป็นหลักสูตรนำร่องสำหรับการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยในระดับอนุบาลสำหรับโรงเรียนนานาชาติแห่งอื่นๆ และเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยระดับสูงขึ้นไป อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนไทยในโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. หลักสูตรนี้จะเป็นแนวทางการสอนภาษาไทยอีกแนวทางหนึ่ง ที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาอาจนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการสอนภาษาไทยสำหรับเด็กอนุบาลในโรงเรียนทั่วไป

3. หลักสูตรนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทยไปใช้เป็นต้นแบบในการสร้างหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรมไทย สำหรับเด็กที่มีลักษณะเฉพาะทางด้านภาษาและวัฒนธรรมกลุ่มอื่นๆ ต่อไป



สถาบันวิทยบริการ  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย